

2018

**Työsuojelun
EU-tiedote 1/2018**

Työ- ja tasa-arvo-osasto

23.2.2018

Lukijalle

Bulgaria, yksi Euroopan Unionin tuoreimmista jäsenistä, aloitti puolivuotisen kautensa EU:n neuvoston puheenjohtajana vuoden 2018 alussa. Väkiluvultaan Suomen kokoinen Balkanin maa on ollut unionin jäsen vuodesta 2007 ja on nyt EU:n johdossa ensimmäistä kertaa.

Edellisen puheenjohtajamaan Viron tavoin Bulgarian tavoitteena on lisätä jäsenmaiden ja EU:n toimielinten yhtenäisyyttä, jotta löydettäisiin ratkaisuja vahvan, turvallisen ja solidaarisen Euroopan rakentamiseksi. Kauden painopisteitä ovat Euroopan tulevaisuus ja nuoriso, Länsi-Balkan, turvallisuus ja vakaus sekä digitaalitalous.

Tähän ajankohtaistiedotteeseen on koottu työsuojeluun liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet, jotka ovat sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston vastuulla, joista annettava lainsäädäntö tulee työsuojeluviranomaisten valvottavaksi tai joilla on muutoin kiinteä yhtymäkohta työsuojeluviranomaisten toimintaan. Tiedotetta päivitetään noin kaksi kertaa vuodessa.

Leena Alanko
Suunnittelija
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja tasa-arvo-osasto
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63567

Sisällysluettelo

Lukijalle	2
Sisällysluettelo	3
1. Yleistä	4
1.1. Bulgarian puheenjohtajuuskausi	4
2. Lainsäädäntökäsittelyssä olevat komission ehdotukset	5
2.1. Komission ehdotus syöpädirektiivin muuttamiseksi.....	5
2.2. Komission ehdotus lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin uudistamiseksi	5
2.3. Komission ehdotus Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetuksen uudistamiseksi	6
2.4. Maantieliikennepaketti.....	7
2.5. Direktiivi avoimista ja ennakoitavista työoloista.....	7
2.6. Komission ehdotus tuotteiden markkinavalvonta-asetukseksi	8
2.7. Komission ehdotus tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta.....	9
3. Komissiossa vireillä olevat työsuojelun alaan liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet.....	10
3.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen	10
3.2. Kampaamoalan työsuojelua koskeva puitesopimus.....	11
3.3. Viides viiteraja-arvodirektiivi	11
4. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano	12
4.1. Henkilönsuojaimia koskeva asetus	12
4.2. Köysiratalaitteistoja koskeva asetus.....	12
4.3. Säteilysuojelun perusnormidirektiivi (BSS-direktiivi)	13
4.4. Syöpädirektiivi	14
4.5. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi	14
5. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat	16
5.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antava komitea (ACSH)	16
5.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)	16
5.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)	17
6. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari	18
7. Euroopan työviranomainen (ELA).....	19

1. Yleistä

1.1. Bulgarian puheenjohtajuuskausi

Vuonna 2007 Euroopan unionin jäsenmaaksi liittynyt Bulgaria toimii EU:n neuvoston puheenjohtajanaan 1.1.–30.6.2018. Puheenjohtajuus on Bulgarian ensimmäinen. Kauden painopisteitä ohjaa tunnuslause: "Yhdessä olemme vahvempia", joka on kirjattu myös maan vaakunaan. Bulgaria aikoo työskennellä kumppaneidensa kanssa lisätä jäsenmaiden ja EU:n toimielinten yhtenäisyyttä, jotta löydetäisiin konkreettisia ratkaisuja vahvemman, turvallisemman ja solidaarisen Euroopan rakentamiseksi.

Puheenjohtajuuskaudellaan Bulgaria keskittyy neljään keskeiseen aiheeseen: Euroopan tulevaisuus ja nuoriso, Länsi-Balkan, turvallisuus ja vakaus sekä digitaalitalous. Bulgaria nostaa esiin EU:n tärkeiden politiikka-alueiden uudistukset, Britannian eroneuvottelut ja EU:n rahoituksen sekä nuorisopolitiikan, erityisesti työtaitojen kehittämisen ja koulutuksen.

Länsi-Balkanin eurooppalaiset tulevaisuudennäkymät: Bulgarian tavoitteena on pitää alueen maat motivoituneena Euroopan suhteen antamatta turhia toiveita lähitulevaisuuden EU-jäsenyydestä.

Euroopan turvallisuus ja vakaus: Keskiössä ovat taloudellinen, sosiaalinen ja oikeudellinen turvallisuus sekä energia- ja ympäristöturvallisuus. Bulgaria panostaa erityisesti puhdas energia -pakettiin, uudistettuun sisäisen turvallisuuden strategiaan, EU:n globaaliin strategiaan sekä yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään ja Schengen-alueen vahvistamiseen.

Digitaalitalous ja tulevaisuuden työtaidot: Bulgaria on luvannut tehdä töitä digitaalisten sisämarkkinoiden saattamiseen loppuun kehittämällä kyberturvallisuutta Euroopassa sekä avaamalla uusia mahdollisuuksia teollinen vallankumous 4.0 -strategian parissa.

Britannian EU:sta eroamisen sekä unionin uudistustarpeiden vuoksi Bulgariaan kohdistuu paineita aloittaa keskustelu EU:n rahoituskehityksen rakenteen kehittämisestä.

TSTK-neuvosto järjestetään Brysselissä 15.3.2018 ja Luxemburgissa 22.6.2018.

Bulgarian puheenjohtajuuskauden nettisivut:

<https://eu2018bg.bg/en>

Bulgarian puheenjohtajuuskauden ohjelma:

http://www.consilium.europa.eu/media/32357/programme_bg_presidency_2018_en.pdf

2. Lainsäädäntökäsittelyssä olevat komission ehdotukset

2.1. Komission ehdotus syöpädirektiivin muuttamiseksi

Euroopan komissio on esittämässä ns. syöpädirektiivin (2004/37/EY) päivittämistä neljällä erillisellä direktiiviehdotuksella. Ehdotuksilla on ennen kaikkea tarkoitus lisätä syöpävaarallisten aineiden sitovia raja-arvoja. Komissio antoi ensimmäisen ehdotuksensa 13.5.2016 ja toisen ehdotuksensa 10.1.2017. Ensimmäisen ehdotuksen osalta päästiin sopuun trilogineuvotteluissa kesällä 2017, ja direktiivi julkaistiin EU:n lehdessä 27.12.2017. Toisen ehdotuksen osalta TSTK-neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen kesäkuussa 2017 ja asia on käsittelyssä Euroopan parlamentissa. Kolmas ehdotus on tarkoitus antaa maaliskuussa 2018 ja neljäs syksyn 2018 aikana.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

2.2. Komission ehdotus lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin uudistamiseksi

Euroopan komissio antoi 8.3.2016 ehdotuksen direktiiviksi palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta. Ehdotuksen tavoitteena on luoda tasavertaiset toimintaedellytykset työntekijöitä lähettävien ja kotimaisten yritysten välille sen varmistamiseksi, että kotimaisiin yrityksiin sovellettavia sääntöjä sovelletaan myös työntekijöitä lähettäviin yrityksiin. Näin varmistettaisiin työntekijöiden suojelu ja oikeudenmukainen kilpailu yritysten välillä.

Komission esitystä vastusti yksitoista jäsenmaata pääosin Itä- ja Keski-Euroopasta, jouskossa myös Tanska. Maat aloittivat ns. keltaisen kortin menettelyn, koska komission esitys on niiden mielestä toissijaisuusperiaatteen vastainen eli se puuttuu kansalliseen toimivaltaan kuuluviin kysymyksiin. Monissa jäsenmaissa on pelätty, että direktiiviin kaavailut muutokset mm. häiritsevät palkoista sopimista, rajoittavat hintakilpailua sisämarkkinoilla ja lisäävät työnantajien hallinnollista taakkaa.

Komissio ilmoitti heinäkuussa 2016, että se ei korjaa tai vedä takaisin keväällä tekemänsä esitystä. Direktiiviesityksen käsittely jatkui neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Neuvottelut olivat haastavia. Slovakia antoi asiassa edistymisraportin joulukuun 2016 TSTK-neuvostossa ja Malta kesäkuun 2017 TSTK-neuvostossa. Viro sai puheenjohtajuuskaudellaan aikaan yleisnäkemyksen neuvostossa lokakuussa 2017 ja myös parlamentin kanta asiaan on saatu. Tällä hetkellä on menossa trilogivaihe.

Suomi voi lähtökohtaisesti tukea tavoitetta parantaa lähetettyjen työntekijöiden yhdenvertaista kohtelua työntekomaassa tavanomaisesti työskentelevien henkilöiden kanssa sekä täsmentää eräitä direktiivin säännöksiä muun muassa vastaamaan EU-tuomioistuinten ratkaisukäytäntöä. Kantaa tarkennetaan yksityiskohtien osalta käsittelyn edetessä.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

2.3. Komission ehdotus Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetuksen uudistamiseksi

Euroopan komission 23.8.2016 julkaiseman ehdotuksen mukaan Euroopan työturvallisuus- ja työterveysviraston (EU-OSHA) perustamisasetus uudistetaan ja vuoden 1994 perustamisasetus kumotaan.

Euroopan työturvallisuus- ja työterveysvirasto on yksi EU:n jäsenmaihiin hajautetuista virastoista. Hajautetut virastot auttavat panemaan täytäntöön unionin eri politiikkoja, tukevat päätöksentekomenettelyä tarjoamalla erikoisasiantuntemusta ja lisäävät unionin näkyvyyttä eri jäsenvaltioissa.

Ehdotuksen taustalla on parlamentin, neuvoston ja komission vuonna 2012 hyväksymä ns. hajautettuja virastoja koskeva yhteinen lähestymistapa, eli EU:n tavoite virtaviivaistaa hajautettujen virastojen hallintoa ja toimintaa sekä parantaa niiden suorituskykyä.

Perustamisasetusta uudistettaessa viraston tavoite ja tehtävät säilyvät käytännössä ennallaan, samoin kuin kolmikantaisuus hallintoelimissä. Yhteisen lähestymistavan vuoksi useampia perustamisasetuksen säännöksiä päivitetään, esimerkiksi hallintoelimiä ja ohjelmasuunnittelua koskevat säännökset. Samoin lisätään uusia säännöksiä esimerkiksi petoksen vastaisista toimenpiteistä ja komission suorittamasta viraston toiminnan arvioinnista.

Samassa yhteydessä uudistetaan myös kahden muun kolmikantaisen EU-viraston perustamisasetukset (Eurofound ja Cedefop).

Neuvosto hyväksyi asiasta yleisnäkemyksen joulukuussa 2016. Asian käsittely jatkuu Euroopan parlamentissa.

Lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

2.4. Maantieliikennepaketti

Euroopan komissio julkaisi 31.5.2017 ensimmäisen osan laajasta maantieliikennettä koskevasta paketista. Paketin osana julkaistut lainsäädäntöehdotukset koskevat maantieliikenteen markkinoillepääsyä ja sosiaalisia kysymyksiä, liikenteen hinnoittelua sekä raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen seurantaa ja raportointia.

Osana pakettia komissio antoi ehdotuksen neuvoston ja Euroopan parlamentin direktiiviksi direktiivin 2006/22/EY muuttamisesta valvontavaatimusten osalta ja direktiivejä 96/71/EY ja 2014/67/EU koskevien eritysten sääntöjen vahvistamisesta siltä osin kuin on kyse maantieliikenteen alan työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon (COM (2017) 278 final). Ehdotuksen tavoitteena on osana muita maantieliikennepaketin ehdotuksia selkeyttää nykysääntelyä ja yhdenmukaistaa täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, parantaa kuljettajien työoloja, varmistaa tasapuolinen kilpailu liikenteenharjoittajien välillä, parantaa valvontaviranomaisten yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä, parantaa liikenneturvallisuutta sekä varmistaa, että kuljettajien sosiaalinen suojeleminen ja liikenteenharjoittajien vapaus tarjota valtioiden rajat ylittäviä palveluja ovat tasapainossa.

Suomessa valtaosa ehdotuksista koskee liikenne- ja viestintäministeriön toimialaa, mutta mukana on myös säädösehdotuksia, jotka koskevat työelämä- ja sosiaaliasioita (ns. ajo- ja lepoaika-asetus, ns. ajo- ja lepoaikojen valvontadirektiivi ja maantieliikenteen kuljettajille erityissäännökset työntekijöiden lähettämisestä). Sosiaali- ja terveysministeriö osallistuu valmisteluun työsuojeluvalvonnan näkökulmasta. EU-neuvostossa maantieliikenteen työryhmä on käsitellyt aloitteita kesällä ja syyskaudella 2017. Viron puheenjohtajuuskaudella Viro antoi asiassa edistymisraportin. Käsitteily jatkuu keväällä 2018. Myös Euroopan parlamentti on aloittanut ehdotusten käsittelyn.

Asian valmisteluvastuu kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Jarno Virtanen ja Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63495 (Virtanen) ja 02951 63507 (Vänskä)

2.5. Direktiivi avoimista ja ennakoitavista työoloista

Euroopan komissio julkaisi 21.12.2017 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi avoimista ja ennakoitavista työoloista Euroopan unionissa, COM (2017) 797 (ns. työsuhteen ehtoja koskeva direktiivi). Ehdotettu direktiivi korvaisi ns. todentamisdirektiivin (911/533/ETY) ja lisäksi siinä säädettäisiin uusia työolojen ennakoitavuutta ja turvaamista koskevia vaatimuksia erityisesti epävarmoissa työsuhteissa työskentelevien osalta. Valtioneuvoston U-kirjelmä 2/2018 on annettu eduskunnalle 8.2.2018.

Ehdotetun direktiivin yleistavoite on edistää turvatumpaa ja ennakoitavampaa työllisyyttä niin, että samalla varmistetaan työmarkkinoiden joustavuus ja parannetaan elin- ja työoloja. Erityistavoitteena on muun ohella parantaa työntekijöiden oikeutta saada

tietoa työoloistaan ja parantaa työntekijöiden ja erityisesti uusissa epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien työoloja. Direktiiviehdotus edellyttäisi ainakin työsopimuslain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetun selvityksen tietosisällön laajentamista. Lainkohta sisältää nykyisin luettelon asioista, joista työnantajan on annettava kirjallinen selvitys työntekijälle. Ehdotetussa muodossaan direktiiviehdotus edellyttäisi muutakin uutta sääntelyä. Lisäksi direktiivi sisältää täytäntöönpanon tehokkuutta koskevia vaatimuksia. Työsopimuslain noudattamisen valvonta kuuluu työsuojeluviranomaisen tehtäviin.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Jarno Virtanen ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63495 (Virtanen) ja 02951 63459 (Pekuri)

2.6. Komission ehdotus tuotteiden markkina- ja valvonta-asetukseksi

Komissio on antanut ehdotuksensa (COM (2017) 795 final) markkina- ja valvonnan yhteinäistämiseksi Euroopan unionissa. Ehdotuksen tavoitteena on vähentää vaatimusten vastaisten tuotteiden määrää sisämarkkinoilla. Tähän pyritään paitsi vahvistamalla yhteistyömenettelyjä ja tehostamalla valvontaa eri tavoin sekä jäsenmaiden markkina- ja valvonnassa että EU:n ulkorajoilla myös edistämällä eri tavoin tuotteiden vaatimustenmukaisuutta.

Ehdotuksella arvioidaan olevan useita positiivisia vaikutuksia. Ehdotuksella kehitetään ja tehostetaan EU:n markkina- ja valvontasääntelyä edistäen näin tuotteiden vaatimustenmukaisuutta sisämarkkinoilla, sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja luottamusta sisämarkkinoiden toimivuuteen. Tuotteiden käyttäjien ja niiden vaikutuspiirissä olevien turvallisuuden sekä muiden EU:n tuotesääntelyllä suojeltavien intressien kannalta on hyvä, että tuotteiden vaatimustenmukaisuus paranee. Voidaan myös pitää vastuullisesti toimivien yritysten etuna, että sääntöjä rikkovat toimijat saadaan nykyistä paremmin kuriin. Samalla on hyvä etsiä myös uusia tapoja auttaa talouden toimijoita toimimaan sääntöjen mukaan, näin osaltaan vähentäen vaatimustenvastaisia tuotteita markkinoilla.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Pirje Lankinen ja Antti Janas
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63488 (Lankinen) ja 02951 63501 (Janas)

2.7. Komission ehdotus tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta

Komissio on antanut ehdotuksensa COM (2017) 796 final tuotteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta annetun asetusehdotuksen tavoitteena on parantaa EU:n sisämarkkinoiden toimivuutta tavaroiden vapaan liikkuvuuden osalta niissä tilanteissa, kun unionin yhdenmukaistettua lainsäädäntöä ei ole. Ehdotuksen soveltamisala kattaisi kaikki teollisesti valmistetut tuotteet sekä maatalous- ja kalatalous-tuotteet siltä osin kun niitä ei koske unionin yhdenmukaistettu lainsäädäntö.

Kaikkia tuotteita koskevia vaatimuksia ei ole kuitenkaan yhdenmukaistettu EU-tasolla. Sellaisiin tuotteisiin, joille ei ole vahvistettu EU:n tuotesääntöjä (esimerkiksi huonekalut, lannoitteet tai osa rakennustuotteista), sovelletaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta niin, että yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettävää tuotetta voi myydä myös toisessa jäsenvaltiossa. Tuotteen markkinoilla oloon tai markkinoille pääsyyn voidaan kuitenkin puuttua tilanteissa, joissa tuote ei ole turvallinen tai jos rajoituksella on jokin muu SEUT 36 artiklassa mainittu tavoite tai muu yleistä etua koskeva pakottava syy. Tuotteiden markkinoilla olon määräaikainen tai lopullinen kieltäminen on siis mahdollista mm. tuoteturvallisuuden, kuluttajasuojan ja ympäristönsuojelun perusteella. Ehdotuksella ei ole vaikutusta esimerkiksi yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin 2001/95/EY ja siinä säädettyjen menettelyjen soveltamiseen.

Ehdotuksen sisältö vastaa suurelta osin voimassa olevaa asetusta (EY) nro 764/2008 ja ehdotuksessa ei esitetä merkittäviä sisällöllisiä muutoksia olemassa oleviin menettelyihin. Merkittävimmät muutokset liittyvät viranomaisyhteistyön tiivistämiseen sekä SOLVIT-menettelyn hyödyntämiseen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen käytännön soveltamisen arvioinnissa.

Nykyisen asetuksen soveltamisesta saadut kokemukset osoittavat, että muutoksia asetukseen on tarpeen tehdä. Komission vaikutusarviointi ja keskustelut jäsenvaltioiden kanssa osoittavat, että asetusta ei tunneta, viranomaisyhteistyö on riittämätöntä ja että asetuksen soveltamisalaan ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamiskäytäntöihin liittyy oikeudellista epävarmuutta niin talouden toimijoiden kuin viranomaisien näkökulmasta. Nämä seikat yhdessä tarkasteltuina tarkoittavat, ettei nykyisen asetuksen tavoitteita ole mahdollista saavuttaa tekemättä muutoksia.

Asian valmisteluvastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

STM:ssä lisätietoja: Pirje Lankinen ja Antti Janas
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63488 (Lankinen) ja 02951 63501 (Janas)

3. Komissiossa vireillä olevat työsuojelun alaan liittyvät lainsäädäntö- ja muut hankkeet

3.1. Työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistaminen

EU-maissa toteutettiin REFIT-ohjelman mukaisesti työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön arviointi vuosina 2014–2015. Arviointi koski puitedirektiivin 89/391/ETY ja 23 siihen liittyvän direktiivin täytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot osallistuivat arviointiin toimittamalla direktiivien täytäntöönpanokertomukset vuoden 2013 lopussa.

Euroopan komissio on parin vuoden jälkeen aktivoitunut työsuojeluasioissa: 21.11.2016 julkaistiin tiekartta (Roadmap – Communication on safety and health, DG EMPL B3), jossa määriteltiin yleisellä tasolla puitedirektiivin evaluaation jälkeiset haasteet ja toimenpiteet.

Komission tiedonanto ”Turvallisempi ja terveellisempi työ kaikille – EU:n työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön ja -politiikan uudistaminen” (julkaistu 10.1.2017, päivitetty 29.1.2018). Linkki tiedonantoon:

[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0012R\(01\)&rid=1](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0012R(01)&rid=1)

Tiedonantoon kuuluu Staff Working Paper SWP, jossa perusteellisemmin määritellään evaluaatiosta vedetyt johtopäätökset sekä yrityksille tarkoitettu ohje, jossa annetaan erinäisiä käytännön neuvoja.

Ohjelma keskittyy kolmeen toimenpiteeseen:

- Tehostetaan työperäisen syövän torjuntaa antamalla lainsäädäntöehdotuksia, joihin liittyy uutta ohjeistusta ja tiedotusta.
- Autetaan yrityksiä, erityisesti mikro- ja pk-yrityksiä noudattamaan työsuojelusääntöjä.
- Yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa poistetaan tai ajantasaistetaan vanhentuneet säännöt sekä keskitetään toimet suojelun parantamiseen ja laajentamiseen, sääntöjen noudattamiseen ja noudattamisen valvontaan työpaikoilla.

Ohjelmassa todetaan, että puitedirektiivi toimii tehokkaasti, mutta sen toimeenpano eri jäsenvaltioissa vaihtelee. Säädösten noudattaminen on haasteellisempaa pk-yrityksissä, joissa vakavien ja kuolemaan johtaneiden tapaturmien tiheys on korkeampi. Investointi työsuojeluun on kaikin puolin kannattavaa, myös taloudellisesti. Selkeillä säädöksillä, työturvallisuuskulttuurilla, koulutuksella ja tarkastuksilla sekä maalaisjärjellä ja yhteistyöllä saavutetaan korkea työsuojelutaso.

Modernisaatio-ohjelmaan sisältyy toimintaohjelma vuosille 2017–2018. Ohjelmaan sisältyy yhtenä osiona tiettyjen direktiivien vanhentuneiden säännösten poistaminen ja ajantasaistaminen. Komissio on määritellyt arvioinnin perusteella ensisijaisiksi tarkastelun kohteiksi kuusi direktiiviä: työpaikat (89/654/ETY), näyttöpäätetyö (90/720/ETY), turvallisuus- ja terveysmerkit (92/58/ETY), biologiset tekijät (2000/54/EY), aluksilla tapahtuva sairaanhoito (92/29/ETY) ja henkilönsuojainten käyttö (89/656/ETY). Komissio järjesti näistä neljän direktiivin (näyttöpäätetyö, biolo-

giset tekijät, aluksilla tapahtuva sairaanhoito ja henkilönsuojainten käyttö) osalta direktiivikohtaiset asiantuntijakokoukset kesällä 2017. Direktiivien muutostarpeita käsiteltiin loppuvuodesta 2017 työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavassa komiteassa (ACHS).

Tammikuussa 2018 asiantuntijakokoukset jatkuivat kolmen direktiivin (biologiset tekijät, aluksilla tapahtuva sairaanhoito ja henkilönsuojainten käyttö) osalta. Näiden kolmen direktiivin kohdalla näyttää todennäköiseltä, että niihin tehdään teknisluonteisia muutoksia, jotka voidaan käsitellä komitologiakomiteamenettelyssä. Muutostarpeita on tarkoitus käsitellä keväällä 2018 myös ACHS:ssa.

Lisätietoja: Antti Janas ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63501 (Janas) ja 02951 63459 (Pekuri)

3.2. Kampaamoalan työsuojelua koskeva puitesopimus

Kampaamoalaa edustavat eurooppalaiset työmarkkinajärjestöt (työnantajajärjestö Coiffure EU ja työntekijäjärjestö UNI Europa Hair & Beauty), solmivat huhtikuussa 2012 puitesopimuksen työsuojelusta kampaamoalalla. Osapuolet ovat esittäneet Euroopan komissiolle, että se tekisi ehdotuksen direktiivistä, jolla puitesopimus pantaisiin täytäntöön ja siitä tulisi jäsenmaita velvoittavaa EU-lainsäädäntöä.

Työmarkkinaosapuolet ovat muuttaneet vuoden 2012 sopimusta osittain ja uudistettu sopimus on allekirjoitettu kesäkuussa 2016. Komissio arvioi uudistettua sopimusta ja tekee siitä analyysin päätöksentekonsa pohjaksi.

Lisätietoja: Anne Vänskä
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63507

3.3. Viides viiteraja-arvodirektiivi

Viides viiteraja-arvodirektiivi on valmistelussa työterveyden ja työturvallisuuden neuvoa-antavassa komiteassa (ACSH). Direktiiviehdotus on tarkoitus antaa vuoden 2018 aikana.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

4. EU-lainsäädännön kansallinen täytäntöönpano

4.1. Henkilönsuojaimia koskeva asetus

Euroopan komissio antoi maaliskuussa 2014 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi henkilönsuojaimista. Ehdotuksen mukaisesti nykyinen direktiivi kumottaisiin ja tilalle tulisi suoraan sovellettava asetus. Asiaa käsiteltiin neuvostossa teknisen yhdenmukaistamisen työryhmässä ja ehdotuksesta saavutettiin yleisnäkemyks KILPAILUKYKYNEUVOSTOSSA (KIKY-neuvosto) joulukuussa 2014. Euroopan parlamentti antoi ensimmäisen lukemisen kantansa 30.4.2015. Trilogineuvotteluissa neuvoston, parlamentin ja komission kesken saavutettiin yhteisymmärrys syksyllä 2015. Euroopan parlamentti hyväksyi asetusehdotuksen 20.1.2016 pidetyssä äänestyksessä ja KIKY-neuvosto 12.2.2016.

Asetus on annettu 9.3.2016 ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä 31.3.2016.

Asetusta on alettu soveltaa ilmoitettuja laitoksia koskevien artiklojen osalta 21.10.2016 alkaen ja muilta osin sitä sovelletaan 21.4.2018 alkaen.

Vaikka asetus ei edellytä kansallista täytäntöönpanoa, kansallista lainsäädäntöä tarkistetaan mahdollisten päällekkäisyyksien osalta.

Linkki asetukseen:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0425>

Lisätietoja: Pirje Lankinen ja Hanna-Mari Pekuri

sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi

puhelin: 02951 63488 (Lankinen) ja 02951 63459 (Pekuri)

4.2. Köysiratalaitteistoja koskeva asetus

Euroopan komissio antoi maaliskuussa 2014 yhdessä henkilönsuojaimia koskevan asetusehdotuksen kanssa ehdotuksensa köysiratalaitteistoja koskevaksi asetukseksi. Köysiratoja koskeva direktiivi ehdotetaan kumottavaksi ja sen tilalle ehdotetaan asetusta. Asiaa käsiteltiin neuvostossa teknisen yhdenmukaistamisen työryhmässä ja asiasta on saavutettu yleisnäkemyks KILPAILUKYKYNEUVOSTOSSA (KIKY-neuvosto) joulukuussa 2014. Euroopan parlamentti hyväksyi asetusehdotuksen 20.1.2016 pidetyssä äänestyksessä.

Asetus on annettu 9.3.2016 ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä 31.3.2016.

Asetusta on alettu soveltaa arviointilaitosten osalta 21.10.2016 alkaen ja muilta osin sitä sovelletaan 21.4.2018 alkaen.

Vaikka asetus ei edellytä kansallista täytäntöönpanoa, kansallista lainsäädäntöä tarkistetaan mahdollisten päällekkäisyyksien osalta.

Linkki asetukseen:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.081.01.0001.01.ENG&toc=OJ:L:2016:081:TOC

Lisätietoja: Kari Seppänen ja Hanna-Mari Pekuri
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63490 (Seppänen) ja 02951 63459 (Pekuri)

4.3. Säteilysuojelun perusnormidirektiivi (BSS-direktiivi)

Ionisoivan säteilyn vaaroilta suojautumista koskeva direktiivi on päivitetty EU:ssa työntekijöiden ja väestön säteilysuojelun varmistamiseksi. Samalla direktiiviin on koottu yhteen aiemmat eri osa-alueiden säädökset.

Direktiivi kattaa säteilyn tarkoituksenmukaisen ja turvallisen käytön teollisuudessa, lääketieteellisessä potilastyössä ja seulonnoissa sekä oikeus- ja poliisiviranomaisten teettämässä tutkimuksissa. Lisäksi direktiivissä ohjeistetaan varautumaan säteilyvaaratilanteisiin sekä säädetään vaaratilanteiden aikana toimintaa koskevista velvoitteista. Direktiivissä säädetään myös kotien, työpaikkojen ja julkisten tilojen radonpitoisuuden viivastusta ja niiden valvonnasta.

Direktiivi julkaistiin 17.1.2014 ja sen kansallisen toimeenpanon määräaika oli 6.2.2018. Suomen säteilylainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan samassa yhteydessä mukaan lukien ionisoimaton säteily, joka ei kuulu BSS-direktiivin piiriin. Direktiivin toimeenpano on hieman viivästynyt. Uusi säteilylaki sekä valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön asetukset ionisoivasta ja ionisoimattomasta säteilystä on tarkoitus saattaa voimaan 1.7.2018.

Linkki direktiiviin:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:013:FULL:FI:PDF>

Direktiivin valmisteluvastuu kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hyvinvointi- ja palveluosastolle.

TTO:lla lisätietoja: Sirkku Saarikoski ja Reetta Orsila
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565 (Saarikoski) ja 02951 63505 (Orsila)

4.4. Syöpädirektiivi

Syöpädirektiivin (2004/37/EY) neljästä suunnitellusta päivitysdirektiivistä ensimmäinen julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 27.12.2017. Direktiivi tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 17.1.2020 mennessä. Direktiivissä päivitettiin kahta aiempaa sitovaa raja-arvoa ja annettiin arvot 11 uudelle syöpävaaralliselle aineelle. Suomen kannalta näistä aineista erityisen merkityksellisiä ovat kiteiden piidioksidi ja kovapuupöly.

Lisätietoja: Sirkku Saarikoski
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63565

4.5. Pimeän työn vastainen eurooppalainen foorumi

Pimeän työn (Undeclared Work, UDW) vastaista yhteistyötä edistävä eurooppalainen foorumi perustettiin vuonna 2016:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016D0344&from=EN>.

Yhteistyöfoorumi luo puitteet pimeän työn vastaiselle toiminnalle, vastuu pimeän työn torjumisesta on kuitenkin kansallisella tasolla. Foorumi muodostaa laajan yhteistyöverkoston pimeän työn torjuntaan viranomaisien, asiantuntijaryhmien ja komiteoiden edustajien kanssa. Yhteistyöfoorumiin kuuluu lisäksi EU-tason työmarkkinajärjestöjä, EU:n komiteoita (mm. SLIC) ja yhteistyötahoja mm. ILO, Eurofound ja EU-OSHA. Tarvitessa foorumi hyödyntää erityisasiantuntijoita.

Yhteistyöfoorumin tehtäviä ovat mm. aihealueen tietotason parantaminen, erilaiset analyysit ja yhteisten järjestelmien, toimenpiteiden ja välineiden käyttöönotto, hyvien käytäntöjen oppaat ja yhteisten periaatteiden kehittäminen. Foorumin puitteissa voidaan myös laatia suositusluonteisia ohjeistuksia.

Yhteistyöfoorumin työohjelma on laaja-alainen ja haastava:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016D0344>

EU-tason pimeän työn torjunta edellyttää kansallista yhteistoimintaa. Kansallisessa verkostossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja viranomaiset. Työmarkkinajärjestöjen osallistuminen torjuntatyöhän on tärkeää.

Kansallisen verkoston tehtävänä on:

- tukea pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen foorumin työtä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävien täyttämiseksi;
- osallistua EU-foorumin tarvitsemien kansallisten vastausten ja selvitysten valmisteluun;
- vahvistaa valtioneuvoston sisäistä koordinaatiota, yhteistyötä, osaamista ja tietoisuutta pimeän työn vastaisista toimista;

- seurata pimeän työn ilmenemismuotoja ja jakaa tietoa viranomaisille ja eri toimijoille pimeän työn vastaisesta yhteistyöstä ja valvontakeinoista pimeän työn torjumiseksi;
- käynnistää tarvittaessa kansallisia selvitys- ja kehittämishankkeita tukemaan EU-tason ja kansallisen tasolla tehtävää työtä pimeän työn torjumiseksi;
- edistää osaltaan kansallisia strategioita ja ohjelmia pimeän työn torjumiseksi.

Pimeän työn torjunnan kansallisen verkoston vetovastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Työsuojeluhallinto työ- ja tasa-arvo-osaston johdolla osallistuu aktiivisesti pimeän työn torjuntaan.

Tietoa pimeän työn torjunnasta jäsenmaissa, selvityksistä samoin kuin EU-foorumien työstä:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1299&langId=en>

STM:ssä lisätietoja: Kirsi Kyrkkö
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63487

5. Työsuojeluun liittyvät EU:n toimijat

5.1. Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoo-antava komitea (ACSH)

Euroopan komission yhteydessä toimiva Työterveyden ja työturvallisuuden neuvoo-antava komitea (Advisory Committee on Safety and Health at Work, ACSH) käsittelee kolmikantaisesti työterveyteen ja työturvallisuuteen kuuluvia asioita.

Komitean tehtävänä on avustaa Euroopan komissiota työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvien asioiden valmistelussa, täytäntöönpanossa sekä arvioinnissa. Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolla on edustus komiteassa. Komitean alaisuudessa toimii direktiivien valmisteluun ja seurantaan sekä työsuojelun eri osa-alueiden kehittämiseen liittyviä työryhmiä (tällä hetkellä kuusi työryhmää, työ- ja tasa-arvo-osastolta edustus osassa työryhmiä).

Kolmikantainen ACSH koostuu kolmesta Interest Groupista IG (valtio GIG, työntekijät WIG ja työnantajat EIG). IG:t kokoontuvat yleensä ennen ACSH:ia muodostamaan omat näkökantansa käsiteltäviin asioihin, mutta ne voivat tarvittaessa kokoontua myös muutoin. STM:n työ- ja tasa-arvo-osasto on edustettuna GIG:ssa.

Lisätietoja: Raimo Antila ja Hannu Stålhammar
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63094 (Antila) ja 02951 63469 (Stålhammar)

5.2. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (European Agency for Safety and Health at Work, EU-OSHA) on komission alainen virasto, jonka johtajana toimii itävaltalainen Christa Sedlatschek.

EU-OSHA:n toimeksiantoja toteutetaan jäsenvaltioiden koordinaatiokeskusten (Focal Point) muodostaman verkoston avulla. Suomen Focal Pointina (FOP) toimii sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto. Suomessa FOP-toimintaa ohjaa työsuojeluneuvottelukunnan alainen kolmikantainen EU-OSHA -jaosto. Jaoston puheenjohtajuutta hoitaa työ- ja tasa-arvo-osasto ja jäsenenä on työmarkkinaosapuolten sekä työterveyden ja työturvallisuuden tutkimus-, koulutus- ja tilastoasiantuntijatahojen edustajia.

Kansallisten koordinaatiokeskusten tehtävänä on organisoida kansalliset kolmikantaiset verkostot, vastata EU-OSHA:n toimeksiannoista sekä tuoda esille kansalliset näkemykset EU-OSHA:n lyhyen ja pitkän aikavälin suunnitelmiin ja sisällöt työterveyttä ja työturvallisuutta koskeviin EU-hankkeisiin. Lisäksi koordinaatiokeskukset organisoivat kansallisesti eurooppalaisia työterveyttä ja työturvallisuutta koskevia kampanjoita. Myös päätös kansallisten ehdokkaiden valinnasta EU-OSHA:n kampanjateemaan liitettävään Hyvien käytäntöjen kilpailuun tehdään koordinaatiokeskusten toimesta työpajoilta lähetettyjen ehdokkaiden joukosta.

EU-OSHA:n kampanjateema vuosina 2018–2019 on ”Terveellinen työ – Tunnista ja hallitse kemialliset tekijät”. Kampanjan tarkoituksena on lisätä tietoisuutta kemiallisten tekijöiden aiheuttamista riskeistä työpaikoilla. Lisäksi vahvistetaan turvallisia toimintatapoja työpaikolla.

Kampanjan toteutuksessa ovat mukana EU-OSHA -jaoston tahot, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet, työpaikat sekä kampanjateemaan liittyvät muut organisaatiot.

Lisätietoja: Hannu Stålhammar ja Liisa Hakala
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63469 (Stålhammar) ja 02951 63566 (Hakala)

5.3. Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (SLIC)

Euroopan komission yhteydessä toimii EU:n Johtavien työsuojelutarkastajien komitea (Senior Labour Inspectors' Committee, SLIC). Suomen edustaja komiteassa on sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolta. Komitea kokoontuu kaksi kertaa vuodessa kulloisessa EU-puheenjohtajamaassa. Vuonna 2018 kevätkokous pidetään Bulgariassa ja syksyn kokous Itävallassa.

Komitealla on erilaisia työryhmiä ja verkostoja. Suomella on edustus neljässä SLIC:n työryhmässä: WG Strategic management of labour inspection, WG Occupational health and safety emerging risks (EMEX), WG Machinery (MACHEX) ja WG Chemical safety and health issues (CHEMEX). Lisäksi Suomi osallistuu työsuojeluvalvonnan tiedonvaihtoverkostoon SLIC-KSS. SLIC:n toimintasuunnitelmassa ajankohtaisia asioita ovat mm. erilaiset kampanjat, kuten vuokratyötä koskeva kampanja vuonna 2018. Lisäksi esillä on ollut tarkastajanvaihto, teemapäivät ja hyvien tarkastus- ja muiden käytäntöjen vaihto.

Lisätietoja: Hannele Jurvelius
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63486

6. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari

Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa 2017 ehdotuksensa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariksi. Pilarissa esitetään 20 keskeistä periaatetta ja oikeutta, joilla tuetaan oikeudenmukaisia ja toimivia työmarkkinoita ja hyvinvointijärjestelmiä. Pilarin on tarkoitus antaa suuntaa uudelle Euroopan työ- ja elinoloja parantavalle lähentymisprosessille. Pilari on kehitetty lähinnä euroalueen maita silmällä pitäen, mutta sitä voidaan soveltaa kaikkiin niihin EU:n jäsenvaltioihin, jotka haluavat siihen osallistua.

Pilariin kirjatut periaatteet ja oikeudet rakentuvat kolmen aihealueen ympärille: yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille, oikeudenmukaiset työolot sekä sosiaalinen suojele ja sosiaalinen osallisuus. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa määriteltyjen periaatteiden ja oikeuksien toteuttaminen on komission mukaan jäsenvaltioiden, EU:n toimielinten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien yhteinen tehtävä.

Pilarin odotetaan mahdollistavan uusi lähentyminen Euroopan talous- ja rahaliiton piirissä. Osa siihen kirjatusta periaatteista ja oikeuksista voisi toimia komission mukaan pohjana entistä sitovammille normeille euroalueella. Jatkossa voidaan komission vuotuisten työohjelmien osana esittää lisää EU:n tason lainsäädännöllisiä tai muita toimia. Pilarin monien keskeisten osatekijöiden toteuttamista varten osoitetaan rahoitusta EU:n eri rahastoista, erityisesti Euroopan sosiaalirahastosta. Jos komission ehdotus hyväksytään Euroopan neuvostossa ja parlamentissa, se voi tuoda muutoksia myös Suomen kansalliseen lainsäädäntöön.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa määriteltyjen periaatteiden ja oikeuksien toteuttaminen on jäsenvaltioiden, EU:n toimielinten, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien yhteinen tehtävä.

EU:n neuvosto, Euroopan parlamentti ja komissio allekirjoittivat 17.11.2017 pilaria koskevan julistuksen oikeudenmukaisia työpaikkoja ja kasvua käsittelevässä sosiaalialan huippukokouksessa Göteborgissa.

Linkki Toimielinten väliseen julistukseen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista:
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/fi/pdf>

Linkki julkaisuun Social Scoreboard 2017 – Headline indicators: descriptions and highlights:
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4e9a5c5a-c8ee-11e7-9b01-01aa75ed71a1>

Lisätietoja: Hannu Stålhammar
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63469

7. Euroopan työviranomainen (ELA)

Euroopan komission presidentti Jean Claude Juncker esitti Euroopan parlamentille [Euroopan unionin tilaa koskevassa kuvauksessa](#) 13.9.2017, että tulisi perustaa Euroopan työviranomainen (European Labour Authority), joka hoitaisi työvoiman vapaaseen liikkuvuuteen ja sosiaaliturvaan liittyviä tehtäviä.

[Komission työohjelmassa vuodelle 2018](#), joka julkaistiin 24.10.2017, todetaan, että Euroopan työviranomaisen tehtäviin kuuluisi työntekijöiden oikeudenmukaisen kohtelun varmistaminen ja työntekijöiden liikkuvuuden edistäminen Euroopan työmarkkinoilla. Työohjelmassa komissio teki myös ehdotuksen eurooppalaisesta sosiaaliturvatunnuksesta, joka ei korvaisi kansallisia tunnuksia, mutta jolla voitaisiin helpottaa kansalaisten asiointia viranomaisten kanssa.

Komissio pyysi eri tahoilta näkemyksiä Euroopan työviranomaisesta esittämällä 5 kysymystä sen tarpeellisuudesta, hyödyistä ja tulevasta organisaatiosta. Komissio julkaisi myös julkisen kuulemisen, jonka avulla kenellä tahansa oli mahdollisuus ottaa kantaa viranomaisen perustamiseen ja Euroopan sosiaaliturvanumeroon.

Komission alustavaa ehdotusta Euroopan työviranomaisesta on käsitelty eri EU-ryhmissä, kuten TSTK-neuvostossa, johtavien työsuojelutarkastajien komiteassa (SLIC), lähetettyjen työntekijöiden asiantuntijakomiteassa, pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävässä eurooppalaisessa foorumissa (UDW), sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista käsittelevässä neuvoo-antavassa komiteassa, työvoiman vapaan liikkuvuuden teknisessä komiteassa ja työllisyyskomiteassa.

Komissio antaa 7.3.2018 esityksen Euroopan työviranomaisen perustamisesta, jolloin tulee tarkempia tietoja mahdollisesti perustettavasta Euroopan työviranomaisesta ja sen tehtävistä.

Lisätietoja: Hannele Jurvelius
sähköposti: etunimi.sukunimi@stm.fi
puhelin: 02951 63486